

DAĞCILIK SPORUYLA UĞRAŞAN BİREYLERİN BU SPORA YÖNELME NEDENLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

Sümmani EKİCİ¹
Tekin ÇOLKOĞLU²
Akan BAYRAKTAR¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Dağcılık sporu ile uğraşan bireylerin bu spora yönelme nedenlerini cinsiyetlere, gruplara ve yetiştiği çevreye göre farklılıkları tespit etmektir.

Araştırmanın evreni 2006–2007 yıllarında Ege bölgesi Dağcılık Yaz Temel Eğitim, Yaz Gelişim, Kış Temel Eğitim ve Kış Gelişim kamplarına katılan sporcular, örnekleme ise tesadüfî yöntemlerle belirlenen 149 sporcu oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin verdiği cevaplar doğrultusunda öncelikle güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Güvenirlik hesaplama aşaması faktör analizi yapılarak son halini alan tutum ölçeğinin Cronbach-alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Ölçekte tesadüfî cevaplama sayısı azaldıkça güvenilirlik artar. Güvenirlik katsayısı 0,00 ile +1,00 arasında bir değere karşılık gelir. Bu çalışmanın güvenilirlik değeri 0,884 olduğundan verilerin güvenirliliği oldukça yüksektir denilebilir.

Sporcuların demografik bilgilerini ve bu spora yönelme nedenlerini belirlemeye yönelik 18 sorudan oluşan bir ölçek uygulanmıştır. Anketten elde edilen verilerin yüzde ve frekans dağılımları çıkarılmış, Ki-Kare çözümlemesinin istatistiki anlamda kabulü için $P>0,05$, $p>0,01$ ve $p>0,001$ anlamlılık düzeyleri belirlenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 15.0 İstatistik Paket Programı kullanılmıştır.

Dağcı sporcuların %68.7 'sinin erkek %31.3'nün bayan, %45.8'nin 21-26 Yaş grubunda %80.2'nin eğitim düzeyi üniversite olduğu, %75.6'sının Büyükşehir de yetiştiği %33.6'sının bu sporu 1-3 yıldır yaptığı %45.8'i bu sporu ilk olarak arkadaşlarından duyduğu konusunda görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Sonuç olarak dağcılık sporu bir üniversiteli sporu olduğu ve Büyükşehir de yetişen kişilerin bu spora yönedikleri ile arkadaş gruplarından etkilendikleri söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Dağcılık, Spor, Yönelme

REASON FOR THE TENDENCY TO THE MOUNTAINEERING

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the tendency to mountaineering, according to the gender, groups and environmental factors. Sample of the study consist of 149 mountaineers participated in summer and winter basic mountaineering camps & summer and winter mountaineering development camps in Aegean district with random sampling in 2006-2007.

An attitudinal scale with 18 items was used for collecting data. First of all, for the reliability evidence of scale Cronbach alpha was calculated. The results generated satisfactory evidence for the reliability of the scale. Cronbach alpha for the total scale was .88.

Descriptive statistics and Chi-square test were conducted with the help of SPSS 15.0. Result shows that 68.7% of the samples were male and 31.3% of the participants were female. 45.8% of them were between the age of 21 and 26. Beside these, 80.2% of the participants graduated from university. When we look at the environmental variables, 75.6% of the participants were brought up in Metropolitans. Additionally 33.6% of the participants interested in Mountaineering between 1 - 3 years and 45.8% of the participants were motivated by peers to participate in mountaineering.

As a conclusion; mountaineering is mostly interested by university graduates who lives in metropolitans and motivated by their friends.

Key words: Sport, mountaineering, tendency,

¹ Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu

² Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu

* Bu çalışma 10. Uluslararası spor bilimleri kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur

GİRİŞ VE AMAÇ

İnsan hayatını sürdürebilmek için öncelikle sağlıklı bir doğal çevreye ihtiyaç duyar. (Okuyucu ve arkadaşları 2006) Günümüzde doğa sporlarına giderek artan ilgi, kentleşme ile hızlanan doğadan kopuş sürecine bağlanabilir. Artık insanoğlu kapalı mekânlar yerine doğal alanlarda yapılan sporları tercih etmektedir. Bu değişimle birlikte insanın doğaya bakışı da farklı bir boyut kazanmıştır.(Gürkan 2002)

Spor, bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini sağlayan, bilgi, beceri ve liderlik yeteneklerini geliştiren bir araçtır. Spor, insanın kendi kendisini disipline etmesine karşılaştığı psikolojik ve fizyolojik sorunların üstesinden gelmesine yardım eder. Sporun uluslararası dostluk ve barış ile ülke ekonomisine getirdiği olumlu katkılarda vardır. Ayrıca, günümüzde gerek basın yayın organlarının spora yaklaşımı, gerekse insanların stresten kurtulma, vücutlarını formda tutma çabaları ve hepsinin ötesinde sporda kazanılan uluslararası başarılar, toplumun günlük yaşamında ve moral düzeyinde oldukça önemli hale gelmiş, spora önemli bir boyutta kazandırmıştır.(Başer, 1986 Açıkada, Ergen 1990)

Genel olarak değerlendirdiğimizde spor, toplumların göz ardı edemeyeceği, kesintiye uğratamayacağı ve vazgeçemeyeceği evrensel, bütünleştirici bir aktivitedir. Böylelikle dünyada artık uygarlık ölçütü haline spor olgusu, temelde sporun yoğun olarak yaygınlaştırılmasının gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Türkiye nüfusunun yaklaşık %27'sini 12-24 yaş grubu oluşturmaktadır. Geriye kalan orta yaş ve yaşlı nüfusu oluşturan grupla birlikte genç nüfusun spora olan ihtiyacı fazladır. Günümüzde gerek bilim ve teknolojideki gelişmeler, gerekse tıp alanındaki gelişmeler, ortalama yaş sınırını yükseltmiştir. Böylece spor yapmaya olan ihtiyaç da artmıştır.(Bayraktar, Sunay 2007)

Dağcılık sporu; uzaklığı, fiziksel zorluğu, belli bir ekonomik güç ve teknik bilgi gerektirmesi, doğada yaşam koşullarına adaptasyon güçlükleri gibi nedenlerle nispeten kısıtlı sayıda kişiyi kendine çekebilmektedir. Bu yüzden tırmanışlar; Dağcılık Federasyonu'nun düzenlediği kamplar, dağcılık kulüplerinin faaliyetleri ve münferit teşebbüsler ile sınırlı kalmıştır.(Ülker 1992)

Son yıllarda popüler spor kültürüne alternatif olarak insanların ilgisini çeken ekstrem (uç) sporlar bir potansiyel oluşturmaktadır. Bu sporlar arasında dağcılık ve dağcılığın dallarından olan kaya tırmanışı bulunmaktadır. Türkiye'nin birçok bölgesi ekstrem sporlar için uygun ortam teşkil etmektedir. Özellikle Ege bölgesinde yer alan Muğla, çeşitlilik açısından güzel bir örnektir (Küçük, 1982) Dünyada ve ülkemizde dağcılık, doğa yürüyüşleri, yamaç paraşütü, su sporları gibi uygulama alanları olan doğa sporları giderek yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu sporlar arasında en önemlilerinden biri de dağcılıktır. Tırmanıcılardaki yükseklik tutkusu, zirvelere doğru daha dik ve aşılması yeni yolların açılmasını sağlamıştır. (Gürer ve arkadaşları 2006)

Dağcılıkta risk; çevresel, bireysel ve gruba bağlı bir aktivite ile bağlantılı olabilir. Yüksek irtifalara maruz kalan insanlar çoğu zaman oksijen azlığı tarafından tetiklenen, nefessiz kalma, çarpıntı, halsizlik, baş ağrısı, kaygı ve uykusuzluk gibi bedensel belirtiler yaşarlar (Gürpınar 2000)

Bu çalışmanın amacı; Dağcılık sporu ile uğraşan bireylerin bu spora yönelme nedenlerini cinsiyetlere, gruplara ve çevreye göre tespit etmektir.

YÖNTEM

Yapılan araştırmaya 2006–2007 yıllarında Ege bölgesi Dağcılık Yaz Temel Eğitim, Yaz Gelişim, Kış Temel Eğitim ve Kış Gelişim kamplarına katılan ve sağlık yönünden problemi olmayan 102 erkek ve 47 bayan toplamda 149 sporcu tesadüf

yöntemle belirlenerek bu çalışmaya dahil edilmiştir.

Araştırmaya katılan deneklerin verdiği cevaplar doğrultusunda öncelikle güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Güvenirlik hesaplama aşaması faktör analizi yapılarak son halini alan tutum ölçeğinin Cronbach-alfa iç tutarlılık

katsayısı hesaplanmıştır. Ölçekte tesadüfî cevaplama sayısı azaldıkça güvenilirlik artar. Güvenirlik katsayısı 0,00 ile +1,00 arasında bir değere karşılık gelir. Bu çalışmanın güvenilirlik değeri 0,884 olduğundan verilerin güvenilirliği oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

N of Cases (kişi sayısı)	N of Items (madde sayısı)	Crombach Alfa (Güvenirlik katsayısı)
149	18	0,884

Bu araştırmada, 19 sorudan oluşan demografik özellikler ve 18 maddeden oluşan spor branşına yönelim ölçeği oluşturulmuştur. Demografik özelliklerin sonunda kişilerin cinsiyet, yaş, eğitim gibi özellikleri sorgulanmıştır. Sporcuların bu spora yönelme nedenlerini belirlemeye yönelik 18 sorudan oluşan ölçek uygulanmıştır. Anketten elde edilen

verilerin yüzde, frekans ve crosstab dağılımları çıkarılmış Ki-Kare çözümlemesinin istatistikî anlamda kabulü için tablo 2,10 (P<0.05) anlamlılık düzeyi, tablo 3,4,5 ve 8 (P<0.01) anlamlılık düzeyi ve tablo 6,7, ve 9 (P<0.001) anlamlılık düzeyi belirlenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 15.0 istatistik paket program kullanılmıştır.

BULGULAR

1-1,79 (Hiç katılmıyorum) = 0 %0,
1,80-2,59 (Katılmıyorum) = 2 %1.3,
2,60-3,39 (Kararsızım) = 22 %14.83,
4-4,19 (Katılıyorum) = 66 %44.3
4,20-5,00 (Tamamen katılıyorum)=59 %39.6

Yapılan puanlamaya göre deneklerin, %1.3 ü katılmadığını, %14,8 i kararsız olduğunu, %44,3 ü katıldıklarını, %39,6 sı kesinlikle katıldıklarını belirtirken, kesinlikle katılmadığını belirten denek tespit edilmemiştir.

Tablo 1. Deneklerin Demografik Bilgileri

Cinsiyet	Bay 102 (%68,5)		Bayan 47 (%31,5)			Toplam 149 (%100)	
Yaş	15-20 22(%14,8)	21-26 66(%44,3)	27-33 31(%20,8)	34 ve üstü 30(%20,1)		Toplam 149 (%100)	
Eğitim Seviyeniz	İlköğretim 4(%2,7)	Lise 20(%13,4)	Üniversite 118(%79,2)		Lisansüstü 7(%4,7)	Toplam 149 (%100)	
Meslek	Öğrenci 71(%47,7)	Serbest meslek 24(%16,1)	Memur 44(%29,5)	Emekli 5(%3,4)	İşçi 1(%0,7)	İşsiz 4 (%2,7)	Toplam 149 (%100)
Yetiştirdiği çevre	Büyükşehir 57 (%38,3)	İl 55(%36,9)	İlçe 34(%22,8)		Kırsal 3(%2,0)	Toplam 149 (%100)	
Medeni haliniz	Evli 17(%11,4)		Bekar 132(%88,6)			Toplam 149 (%100)	
Baba Mesleği	Memur 33(%22,1)	Emekli 68(%45,6)	Serbest meslek 30(%20,1)	İşçi 15(%10,1)	İşsiz 3(%2,1)	Toplam 149 (%100)	
Anne Mesleği	Memur 11(%7,4)	Emekli 2(%1,3)	Serbest meslek 8(%5,4)	İşçi 23(%15,4)	İşsiz 105(%70,5)	Toplam 149 (%100)	

Baba Eğitim Durumu	İlköğretim 55(%36,9)	Lise 53(%35,6)	Üniversite 39(%26,2)	Lisansüstü 2(%1,3)	Toplam 149 (%100)		
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim 92(%61,7)	Lise 35(%23,5)	Üniversite 21(%14,1)	Lisansüstü 1(%0,7)	Toplam 149 (%100)		
Aktif Olarak Ailede Spor Yapan	Babam 6(%4,0)	Annem 6(%4,0)	Kardeşim 40(%26,8)	Yakın akrabam 19(%12,8)	Hiç kimse 78(%52,3)	Toplam 149 (%100)	
Bu Spora Başlama Yaşınız	10-15 Yaş 16(%10,7)	16-20 Yaş 63(%42,3)		21 ve üzeri 70(%47,0)	Toplam 149 (%100)		
Bu Sporu Kaç Yıldır Yapıyorsunuz	1 yıldan az 34(%22,8)	1-3 yıl arası 44(%29,5)	4-6 yıl arası 26(%17,4)	7-9 yıl arası 25(%16,8)	10 ve üzeri 20(%13,4)	Toplam 149 (%100)	
Gelir Durumunuz	Gelirim yok 12(%8,1)	Çok zayıf 7(%4,7)	Zayıf 12(%8,1)	Orta 52 (%34,9)	İyi 61(%40,9)	Çok iyi 5(%3,4)	Toplam 149 (%100)
Dağcılık sporuna yönelme nedeni	Medya 33(%22,1)	İnternet 4(%2,7)	Arkadaş 66(%44,3)	Okul 24(%16,1)	Aile 22(%14,8)	Toplam 149 (%100)	

Yapılan frekans ve yüzde analizine göre deneklerin %68,5 i bay, %44,3 ü 21–26 yaş arası, %79,2 si üniversitede okuduğu, %47,7 sinin öğrenci olduğu, %38,3 ünün büyükşehir de yetiştiği, %88,6 sinin bekar olduğu, %45,6 sinin babasının emekli olduğunu, %70,5 ile annelerin ev hanımı olduğunu, %36,9 unun baba eğitim düzeyinin ilköğretim

olduğu, %61,7 sinin anne eğitim düzeyinin ilköğretim olduğu, %52,3 ünün ailesinde kimsenin spor yapmadığını, %47 sinin bu spora başlama yaşının 21 ve üzeri olduğunu, %29,5 inin bu sporu 1-3 yıldır yaptığını, %40,9 unun gelir durumunun iyi olduğu ve %44,3 ünün arkadaş aracılığı ile bu spora yöneldiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 2. Deneklerin Dağcılık Sporuna Yönelmede Arkadaşlarla Birlikte Olmak Görüşüne İlişkin Dağılımlar Arasındaki Fark

	Öğrenci		Eğitmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	6	4,0	--	--	6	4,0
Katılmıyorum	9	6,0	10	6,7	19	12,8
Kararsızım	7	4,7	--	--	7	4,7
Katılıyorum	64	43,0	18	12,1	82	55,0
Tamamen katılıyorum	27	18,1	8	5,4	35	23,5
Toplam	113	75,8	36	24,2	149	100,0

$\chi^2=12,798$ $p<0,05$ (0,012)

Tablo 2 ye bakıldığında deneklerin dağcılık sporuna yönelmede arkadaşlarla birlikte olmak görüşüne ilişkin dağılımlar yapılan analiz sonucunda, öğrenci grubunun %43 ü ve eğitimci grubunun

%12,1 i katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir

Yapılan istatistiki değerlendirmede, öğrenciler ve eğitimci arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 3. Deneklerin Dağılım Sporuna Yönelmede yeni arkadaşlar edinmek sorusuna verdikleri cevaplar arasındaki farklar

	Öğrenci		Eğitmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	2	1,3	7	4,7	9	6,0
Katılmıyorum	8	5,4	3	2,0	11	7,4
Kararsızım	8	5,4	4	2,7	12	8,1
Katılıyorum	63	42,3	14	9,4	77	51,7
Tamamen katılıyorum	32	21,5	8	5,4	40	26,8
Toplam	113	75,8	36	24,2	149	100,0

$\chi^2=16,609$ $p<0,01$ (0,002)

Tablo 3 de görüldüğü gibi deneklerin dağılım sporuna yönelmede yeni arkadaşlar edinmek sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin olarak öğrenci grubunun %42,3 ü ve eğitmen grubunun %9,4 ü katıldıklarını belirtmişlerdir.

Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda, öğrenciler ve eğitmenler arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 4. Deneklerin Dağılım Sporuna Yönelmede Eğlence ve Heyecan verici olması görüşündekilerin dağılımları arasındaki fark

	Öğrenci		Eğitmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	--	--	3	2,0	3	2,0
Katılmıyorum	5	3,4	5	3,4	10	6,7
Kararsızım	8	5,4	--	--	8	5,4
Katılıyorum	47	31,5	14	9,4	61	40,9
Tamamen katılıyorum	53	35,6	14	9,4	67	45,0
Toplam	113	75,8	36	24,2	149	100,0

$\chi^2=16,048$ $p<0,01$ (0,003)

Tablo 4 e göre, deneklerin dağılım sporuna yönelmede eğlence ve heyecan verici olması görüşündekilerin öğrenci grubunun %35,6 sı tamamen katıldığını belirtirken, eğitmen grubunun %9,4 ü

katılıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda, öğrenciler ve eğitmenler arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 5. Deneklerin Dağılım Sporuna Yönelmede Stresten Uzaklaşma Görüşüne ilişkin dağılımlar arasındaki fark

	Öğrenci		Eğitmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	54	36,2	18	12,1	72	48,3
Katılmıyorum	35	23,5	6	4,0	41	27,5
Kararsızım	18	12,1	2	1,3	20	13,4
Katılıyorum	5	3,4	6	4,0	11	7,4
Tamamen katılıyorum	1	0,7	4	2,7	5	3,4
Toplam	113	75,8	36	24,2	149	100,0

$\chi^2=18,298$ $p<0,01$ (0,001)

Tablo 5 e göre, öğrenci grubunun %36,2 si ve eğitmen grubunun

%12,1 i hiç katılmadıklarını belirtmiştir. Bu soruya

verilen cevaplar doğrultusunda, öğrenciler ve öğretmenler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. $p < 0,01$ düzeyinde

Tablo 6. Deneklerin Dağılım Sporuna Özel Bir Tesise Gerek Duyulmaması Görüşüne ilişkin dağılımlar arasındaki fark

	Öğrenci		Eğitmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	7	4,7	6	4,0	13	8,7
Katılmıyorum	10	6,7	4	2,7	14	9,4
Kararsızım	20	13,4	--	--	20	13,4
Katılıyorum	50	33,6	6	4,0	56	37,6
Tamamen katılıyorum	26	17,4	20	13,4	46	30,9
Toplam	113	75,8	36	24,2	149	100,0

$\chi^2=24,846$ $p < 0,001$ (0,000)

Yapılan analize göre, öğrenci grubunun %33,6 sı katılıyorum şeklinde cevap verirken, öğretmen grubunun %13,4'ü katılıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda, öğrenciler ve öğretmenler arasında $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 7. Deneklerin Dağılım Sporuna Yönelmede Her Mevsim ve Şartlarda Rahatlıkla Yapılıyor Olması Görüşüne ilişkin dağılımlar arasındaki fark

	Öğrenci		Eğitmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	19	12,8	11	7,4	30	20,1
Katılmıyorum	26	17,4	4	2,7	30	20,1
Kararsızım	15	10,1	2	1,3	17	11,4
Katılıyorum	45	30,2	8	5,4	53	35,6
Tamamen katılıyorum	8	5,4	11	7,4	19	12,8
Toplam	113	75,8	36	24,2	149	100,0

$\chi^2=20,083$ $p < 0,001$ (0,000)

Tablo 7 ye bakıldığında, öğrenci grubunun %30,2 si katıldığını belirtirken, öğretmen grubunun %7,4 tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda, öğrenciler ve öğretmenler arasında $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 8. Deneklerin Cinsiyetlere göre Dağılım Sporuna Yönelmede Eğlenceli ve Heyecan Verici Olması Görüşüne İlişkin Dağılımlar Arasındaki Fark

	Erkek		Kadın		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	--	--	3	2,0	3	2,0
Katılmıyorum	5	3,4	5	3,4	10	6,7
Kararsızım	8	5,4	--	--	8	5,4
Katılıyorum	46	30,9	15	10,1	61	40,9
Tamamen katılıyorum	43	28,9	24	16,1	67	45,0
Toplam	102	68,5	47	31,5	149	100,0

$\chi^2=13,708$ $p < 0,01$ (0,008)

Yapılan analize göre, erkek deneklerin %30,9 u katılıyorum cevabını verirken, bayanların %16,1 i tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu soruya

verilen cevaplar doğrultusunda, öğrenciler ve öğretmenler arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 9. Deneklerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı Sporuna Yönelmede Gazete ve Televizyonların etkisi Olması Görüşüne İlişkin Dağılımlar Arasındaki Fark

	Erkek		Kadın		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	34	22,8	8	5,4	42	28,2
Katılmıyorum	36	24,2	9	6,0	45	30,2
Kararsızım	12	8,1	5	3,4	17	11,4
Katılıyorum	10	6,7	20	13,4	30	20,1
Tamamen katılıyorum	10	6,7	5	3,4	15	10,1
Toplam	102	68,5	47	31,5	149	100,0

$\chi^2=23,011$ $p<0,001$ (0,000)

Yapılan analize göre, erkek deneklerin %24,2 si katılmıyorum cevabını verirken, bayanların %13,4 ü katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu soruya

verilen cevaplar doğrultusunda, öğrenciler ve öğretmenler arasında $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 10. Deneklerin Cinsiyetlere göre Dağılımı Sporuna Yönelmede Arkadaşlarla Birlikte Olması Görüşüne İlişkin Dağılımlar Arasındaki Fark

	Büyükşehir		Şehir		İlçe		Kırsal		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	4	2,7	1	,7	--	--	1	,7	6	4,0
Katılmıyorum	12	8,1	2	1,3	3	2,0	2	1,3	19	12,8
Kararsızım	5	3,4	2	1,3	--	--	--	--	7	4,7
Katılıyorum	38	25,5	34	22,8	10	6,7	--	--	82	55,0
Tamamen katılıyorum	11	7,4	17	11,4	3	2,0	4	2,7	35	23,5
Toplam	70	47,0	56	37,6	16	10,7	7	4,7	149	100,0

$\chi^2=23,178$ $p<0,05$ (0,026)

Tablo 10 incelendiğinde, büyükşehirde ikamet eden deneklerin %25,5 i katıldıklarını, şehirde ikamet eden deneklerin %22,8 i katıldıklarını, ilçede ikamet eden deneklerin %6,7 si tamamen katıldıklarını ve kırsal kesimde ikamet

eden deneklerin 2,7 si tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda, öğrenciler ve öğretmenler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 11. Deneklerin Yaşadıkları Çevreye Göre Dağılımı Sporuna Yönelmede Eğitici Olması Görüşüne İlişkin Dağılımlar Arasındaki Fark

	Büyükşehir		Şehir		İlçe		Kırsal		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hiç katılmıyorum	--	--	2	1,3	--	--	2	1,3	4	2,7
Katılmıyorum	2	1,3	3	2,0	--	--	--	--	5	3,4
Kararsızım	1	,7	6	4,0	3	2,0	--	--	10	6,7
Katılıyorum	29	19,5	17	11,4	5	3,4	--	--	51	34,2
Tamamen katılıyorum	38	25,5	28	18,8	8	5,4	5	3,4	79	53,0
Toplam	70	47,0	56	37,6	16	10,7	7	4,7	149	100,0

$\chi^2=33,947$ $p<0,01$ (0,001)

Tablo 10 incelendiğinde, büyükşehirde ikamet eden deneklerin %25,5 i tamamen katıldıklarını, şehirde ikamet eden deneklerin %18,8 i tamamen katıldıklarını, ilçede ikamet eden deneklerin %5,4 ü tamamen katıldıklarını ve kırsal kesimde ikamet eden deneklerin 3,4'ü tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda, öğrenciler ve öğretmenler arasında $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Spor dalları kendi özelliklerinden kaynaklanan etmenler nedeni ile, farklı kişilik özellikleri, motivasyon nitelikleri ve fiziksel beceriler gerektirmektedirler (Erkan 1998.). Değişik sporlara yönelen insanlar kendilerine haz veren, eğlendiren ve sınırlarını zorlatacak spor dallarını seçmeye başlamışlardır (Voight 1998.). Günümüzde dağcılık, doğa yürüyüşleri, yamaç paraşütü, su sporları gibi doğa sporlarına ilgi giderek artmaktadır. Hızla yaygınlaşan ve ilgi görmeye başlayan sporlardan biri de dağcılıktır. Kitle iletişim araçları sayesinde dağcılık sporuna ilgi artmıştır. Vahşi doğa, macera, doğaya yakın olma, fiziksel egzersiz, doğal manzara, yalnız kalma arzusu, sosyalleşme, risk alma, meydan okuma, eğlence ve "belirsizliği arama" gibi durumlar dağcılara cazip gelmektedir (Carr 1998, Gürer ve arkadaşları 2007.)

Tablo 1'e bu çalışmada yapılan frekans ve yüzde analizine göre deneklerin %68,5 i bay, %44,3 ü 21-26 yaş arası, %79,2 si üniversitede okuduğu, %47,7 sinin öğrenci olduğu, %38,3 ünün büyükşehirde yetiştiği, %88,6 sinin bekar olduğu, %45,6 sinin babasının emekli olduğunu, %70,5 ile annelerin ev hanımı olduğunu, %36,9 unun baba eğitim düzeyinin ilköğretim olduğu, %61,7 sinin anne eğitim düzeyinin ilköğretim olduğu, %52,3 ünün ailesinde kimsenin spor yapmadığını, %47 sinin bu spora

başlama yaşının 21 ve üzeri olduğunu, %29,5 inin bu sporu 1-3 yıldır yaptığını, %40,9 unun gelir durumunun iyi olduğu ve %44,3 ünün arkadaş aracılığı ile bu spora yöneldiklerini ifade etmişlerdir.

Mazıcıoğlu ve arkadaşlarının 2000 yılında Dağcılarda kişilik yapısının araştırılması isimli çalışmalarında, sporcuların %57,1 inin yüksekokul mezunu olduğunu veya halen devam ettiğini, %57,1 inin öğrenci olduğunu, %82,1 inin bekar olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmaya katılan denek grubu ile bizim yaptığımız çalışmaya katılan denek grubu benzer sosyo-demografik özelliklere sahiptir. (Mazıcıoğlu ve arkadaşları 2000)

Şirin ve arkadaşlarının spor yapan lise öğrencilerinin neden spor yaptıklarına dair yapmış oldukları çalışmada spora katılmanın en önemli boyutunu eğlence faktörü olarak göstermişlerdir. (Şirin ve arkadaşları 2008)

Scanlan ve arkadaşlarının da 1989 yılında yapmış oldukları çalışmada spora katılımda en önemli faktörün eğlence olduğunu tespit ettikleri gözlemlenmektedir. Yapılan bu çalışmalar ile bizim çalışmamızın sonuçları arasında benzerlikler görülmektedir. Scanlan ve arkadaşları 1989)

Çoban ve arkadaşlarının 2003 yılında yapmış oldukları çalışmada sporcu öğrencilerin okul takımında oynuyor olmalarındaki kişisel beklentilerine baktığımız zaman, %41.2 gibi yüksek bir oranla 'spor ihtiyacını giderme' ilk sırada geldiği görülmektedir. (Çoban ve arkadaşları 2003).

Sporun önemli bir sosyalizasyon aracı olduğu, topluma uyumu sağladığı ve kişiler arası ilişkileri düzelttiği belirtilmiştir (Baumann, 1994).Yapılmış bu çalışma ile bizim çalışmamız paralellik göstermektedir.

Tatar, Y.'nin yapmış olduğu çalışmanın, spor yapmanın ruhsal açıdan faydalı olduğunu savunan araştırmacıları desteklediği görülmüştür. Yine aynı

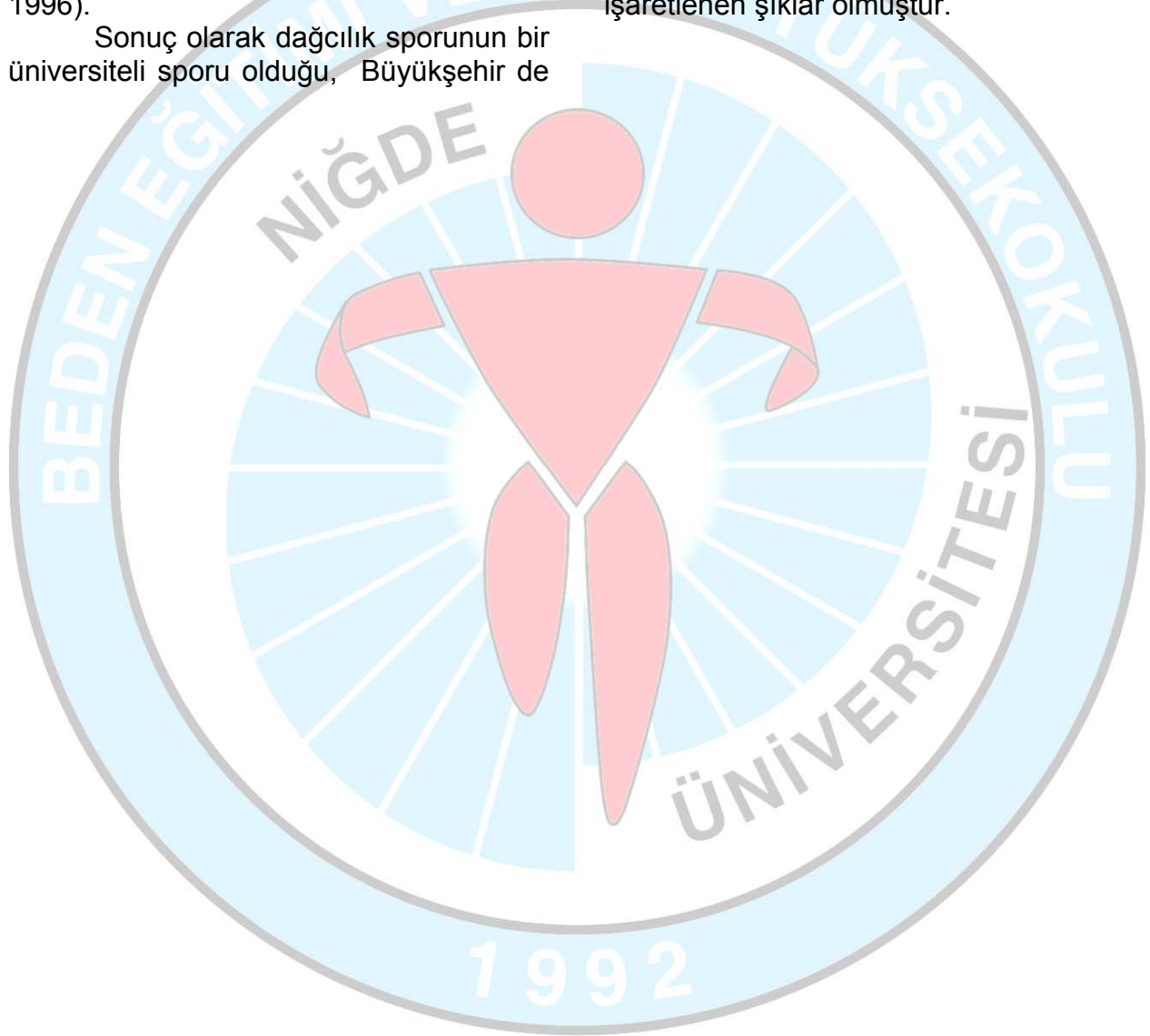
çalışmanın sonuçlarından biri de, sporun genel bir ruhsal iyilik hali yarattığı görülmüştür (Tatar 1995.Yapılmış bu çalışma ile bizim çalışmamız paralellik göstermektedir.

Sunay ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin 'beden eğitimi dersiyle ruhsal dengenin korunması ve kendine güveni sağlayarak kişiliğin gelişmesi' beklentisi (%80.1) içinde oldukları görülmüştür (Sunay, 1996).

Sonuç olarak dağcılık sporunun bir üniversiteli sporu olduğu, Büyükşehir de

yetişen kişilerin bu spora yöneldikleri, arkadaş gruplarından etkilendikleri, erkeklerin çoğunluğu oluşturduğu, gelir durumu iyi olanların bu sporu yaptığı ve çoğunluğunun bekar olduğu, bu spora başlama yaşının 21 ve üzeri olduğu belirlenmiştir.

Bu spora yönelme nedenlerinin başında sporun eğlence boyutu birinci sırada yer alırken, ruhsal iyilik hali, mutlu olmak isteği ve sosyal iletişim en fazla işaretlenen şıklar olmuştur.

KAYNAKLAR

1. Açıkada , C., Ergen E., Bilim ve Spor , Büro Tek Ofset Matbaacılık , Ankara , s:5, 1990.
2. Baumann, S.; Praxis der Sportpsychologie. München BLV Verlagsgesellschaft GmbH 1986 (Çev. İvizler, H.C., Özcan, A.O.; Uygulamalı Spor Psikolojisi, İstanbul Alfa Bas. Yay. Dağ. 1994)
3. Bayraktar, B., Sunay H., "Türkiye'de Elit Bayan Ve Erkek Voleybolcuların Spora Başlamasına Etki Eden Unsurlar Ve Spordan Beklentileri", SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2007.
4. Başer , E., Uygulamalı Spor Psikolojisi , MEGSB , Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü , Yayın No:31 , Ankara , s:28, 1986
5. Carr A.; Mountain Madness: Guided Mountaineering In New Zealand's Southern Alps, The Adventure Experience Paradigm And Non-Outdoor Leisure Pursuits. New Zealand: University Of Otago; 1998.
6. Çoban B., Devcioğlu S., Güler G., Zirek O., Sarıkaya M., Turan M., Okul Takımlarında Faaliyet Gösteren Sporcu Öğrencilerin Faaliyet Amaçları Ve Beklentileri Üzerine Bir Çalışma (Elazığ ili Örneği),Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, Ankara 2003.
7. Erkan N.; Yasam Boyu Spor. Ankara: Bağırhan Yayınevi; 1998.
8. Gürkan. B.; Doğa ve Spor II.Doğa Sporları ve Bilim Sempozyumu 22-24 Kasım 2002 Akara
9. Gürer, B., Savaş H. A., Gergerlioğlu, H. S., Hazar, Ç. K., Uzun, M. ;Süphan Dağı Tırmanışında İrtifanın Kaygı Düzeyi Üzerine Etkisi, 9. uluslar arası spor bilimleri kongresi, 2006 Muğla.
10. Gürpınar D., Yüksek irtifada meydana gelen fizyolojik değişiklikler, İzmir Dağcılık ve Doğa Sporları İhtisas Kulübü, Dağcılık ve Tırmanış Dergisi, Irmak Tasarım Matbaacılık, Yıl. 3, İzmir, Ekim, (6): 50, 2000.
11. Küçük, A. H., " Turizm Potansiyelimiz Turizm Politikamız", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1982
12. Mazıcıoğlu M.M., Baştürk M., Çetinkaya F.; Dağcılarda Kişilik Yapısının Araştırılması, Klinik Psikiyatri, 3:61-66, 2000.
13. Okuyucu C., Ramazanoğlu F., Tel M.; Çevresel Faktörlerdeki Değişimin Serbest Zaman Faaliyetlerine Etkileri, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 2006.
14. Scanlan T.K., Stein G.L., and Ravizza, K., "An in-depth Study of Former Elite Figure Skaters: II. Sources of Enjoyment", Journal of Sport and Exercise Psychology", 11, 65-83, 1989.
15. Sunay, Y., Sunay, H.; "Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyi", Gazi Ü. Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt I. No:4, Ekim 1996, s.35-53.
16. Şirin E.F., Çağlayan H.S., Çetin M.Ç., İnce A.; Spor yapan lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi, Niğde Üniversitesi Spor bilimleri Dergisi Cilt; 2, 2008.
17. Tatar, Y.; "İşitme Özürlülerde Spor ve Ruhî Faydaları Özürlü-İşitme-Özürlü Ekseninde Bir Analiz", Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1995
18. Voight D.; Spor Sosyolojisi. İstanbul: Kurtis Matbaacılık; 1998.
19. Ülker İ., (1992) Dağ turizmi. T.C. Turizm Bakanlığı Yayını, Devran Matbaacılık, Ankara. s.40-47